

Fra vore Oldeforældres Tid.

Træk af Livet i Kerteminde ved forrige Aarhundred-Skifte.

Af V. Woll.

1. Et Blad af Kerteminde Medicinalhistorie.

I Aarbogen for 1931 (S. 59—61) er der givet nogle Oplysninger om de to ustuderede Mænd, Conrad Nyendahl og Andreas Risum, som i det attende Aarhundredes første Halvdel fuskede i Lægekunsten i Kerteminde. — I de følgende Linier skal berettes lidt om den første virkelige Læge, der vides at have praktiseret som bosiddende i Kerteminde.

Hans Navn var Johann Georg Heinrich Mühlenpfordt, af Fødsel — som ogsaa Navnet antyder — en Tydsker, idet han (ifl. Carøe: Den danske Lægestand) var født i Göttingen omkring 1765. Senere fordanskede han imidlertid sine Fornavne til Hans Jørgen Henrik og betegner sig allerede i 1796 som Dr. med. & chir. (Den medicinske Doktorgrad tog han i Juli 1795 ved Universitetet i Kiel). I 1794 var han med Fregatten „Kronborg“ som Ober-Skibskirurg paa et Togt til Bergen, men efter Hjemkomsten nedsatte han sig efter nogle Venners Raad som Læge i Kerteminde. Her blev han modtaget af Indbyggerne „med Fornøjelse“, da de hidtil havde maattet søge Lægehjælp i Odense eller Nyborg, og de gav deres Tilfredshed et synligt Udtryk ved at yde ham et frivilligt aarligt Sammenskudsbidrag til Husleje, ligesom de efter hans eget Udsagn ogsaa paa anden Maade viste ham Fortrolighed og Velvillie. — Da denne Imødekommenhed dog ikke var nok til hans Livsophold, søgte han i Slutningen af 1796 Kongen om et aarligt Tilskud paa 80 à 100 Rigsdaler. Endvidere ansøgte han om Fritagelse for at svare Rangskat af sin Doktorgrad.

Ganske vist havde han allerede samme Aar købt sig en Gaard paa Byens Hovedgade (nuv. Langegade No. 40, „det gamle Apotek“), en ret vidtstrakt Ejendom med et To-Etages Forhus paa 18 Fag, Sidebygning mod Nord og Baghus ud mod Strandgade paa tilsammen 37 Fag i én Etage. Den havde tilhørt Sognepræst J. Chr. Klog i Rynkeby, der havde arvet den efter sin Svigerfader, Major Lütken. Skødet til Mühlenpfordt er tinglæst 20. Juni 1796, og Købesummen var 1200 Rdl. Men Købet var sket ganske uden

Udbetaling, idet der samtidig tinglæstes 2 Prioritetsobligationer paa Ejendommen, nemlig til Sælgeren for 800 Rdl. og til Hans Hansen i Salby for 400 Rdl. Af Dokumenterne ses endvidere, at der til Ejendommen hørte en Have „ved Stranden“ tæt ved Hindsholms Port (et af Dokumenterne siger „ved Volden“; der løb nemlig en Grøftevold langs nuværende Peder Møllers Stræde).

Det var saaledes næppe uden Føje, at den unge Læge søgte om de anførte Begunstigelser, og han fik da ogsaa Anbefalinger baade af den konstituerede Byfoged, Toldinspektør Nascou, og af de eligerede Mænd, Borgerskabets Repræsentanter. Den førstnævnte fremhævede, hvorledes Kerteminde By baade maatte svare Doktorskat til Fysikus i Odense og Kirurg-Løn til Kirurgerne i Middelfart og Nyborg m. fl. uden at have nogen Nytte deraf, medens mange i Kerteminde havde lidt under Savnet af en Læge, hvorhos han anbefalede Mühlenpfordt som en baade habil og indsigtfuld Mand, ja i Sagen om Rangskatten udtalte han endog: „ Mandens Stræbsomhed, hans Vigilans for fattige Syge, som han tager ingen Betaling for, hans tunge Kaar som en ung og nylig Begynder og hans ringe Løn, som han faar og kan faa af denne liden By, opvækker enhver Indbyggers Medynk til hans Fordel“. — De eligerede Mænd udtalte sig i Tilslutning hertil. De vilde gerne beholde Lægen for at kunne faa betimelig Hjælp og spare Udgiften ved Vognleje til Odense eller Nyborg, men Tilskudet og Fortjenesten i den lille By var ikke nok til hans anstændige Underhold. I en senere Udtalelse (4. Febr. 1797) tilbød de yderligere at ligne 30 Rdl. paa Grundtaksten som Tilskud til Lægen.

Der blev endvidere tilvejebragt Udtalelser fra de tre Godsejere paa Hindsholm om Muligheden af Bidrag fra dem. Baade Kammerjunker Juel paa Hverringe, Landinspektør Utke paa Broløkke og Baron Stieglitz-Brockdorff paa Schelenborg stillede sig imødekommende, idet de erkendte Nødvendigheden af Lægehjælp fra Kerteminde. Men de vilde dog ikke binde sig til noget bestemt og fremhævede tillige Ønskeligheden af, at Hindsholm blev fritaget for Skatten til Fysikus og Kirurgerne, Ydelser, der da kunde tilfalde Kerteminde-Lægen. — Dette sidste Punkt kom imidlertid til at virke som „en Kæp i Hjulet“. I Nyborg sad nemlig en Distriktskirurg Schönemann, under hvis Distrikt baade Kerteminde og Hindsholm var henlagte, og han maatte derfor tage det rimelige Forbehold, at intet afgik i hans Embedsindtægter, saa meget mere som han af disse maatte svare en aarlig Formandspension paa 150 Rdl. — Sagen synes i hvert Fald at være gaet i

Staa paa dette Punkt, idet alle Aktstykkerne endnu findes i Landsarkivet i Odense (Amtets Arkiv Pakke 453), uden at det kan ses, at de have været forelagte Kancelliet.

Mühlenpfordt blev iøvrigt ikke ret længe boende i Kerteminde. Ved Købekontrakt af 31. December 1799 købte han „Rødegaard“ paa Kertinge Mark i Kølstrup Sogn til Overtagelse den 1. Maj 1800 for en Købesum af 2300 Rdl., hvoraf han straks betalte 400 Rdl., medens 700 Rdl. betaltes i Juni Termin 1800, og der udstedtes en 1. Prioritetsobligation til Kammerherre Rosenørn paa Ulriksholm for de resterende 1200 Rdl., hvorpaa Skødet tinglæstes paa Ulriksholms Birketing den 19. September 1800.

Mühlenpfordt var den 30. Juni 1797 i Svendborg bleven viet til Christiane Toftgaard, der var Datter af Birkedommer Andreas Toftgaard og født i Bregninge paa Taasinge i 1773. Imidlertid døde han allerede den 3. Januar 1806 paa „Rødegaard“ af Vattersot „efter 25 Ugers pinagtig Sygdom“ (Kølstrup Kirkebog).

Havde Lægen trange Kaar, var hans Medarbejder paa Sygehjælpens Omraade, Apotekeren, dog endnu ringere stedt.

Byens første Apoteker, Johann Wilhelm Mincke, var som Lægen en Tydsker, født i Berlin ca. 1730. I denne By lærte han Faget og havde derefter Pladser flere Steder i Tydskland og her i Landet, indtil han i 1760 tog farmaceutisk Eksamen i København. Det følgende Aar fik han Bevilling som Apoteker i Korsør, men havde stadig Vanskelighed ved at klare sig og maatte i 1791 opgive sit Bo til Konkursbehandling. Derpaa flyttede han til Kerteminde, hvor han — ganske vist uden Bevilling — oprettede „et lidet, dog fuldstændigt Apotek“, men da flere andre i Byen solgte Apotekerverer, søgte og fik han i 1796 Privilegium paa at drive Apotek her. Dette forbedrede dog ikke hans Stilling; han blev aldrig Grundejer i Byen, og Apoteket solgte han i 1801. Han blev imidlertid boende i Byen, men i meget smaa Kaar; saaledes havde han i Tiden 1803—1806 en Portion paa 5 Rdl. af Hofmans Legat og fra 1801 en aarlig Portion paa 26 Rdl. af Eilschous Legat. I 1803 udeblev dog disse Penge, og han søgte da den 11. April 1804 Stiftamtmanden og de øvrige Fattigvæsensdirektører om at faa Beløbet udbetalt. Hans Ansøgning (Amtets Arkiv Pakke 453) er skrevet paa hans tydske Modersmaal, som han vel bedst har behersket, og giver et sørgeligt Indtryk af hans Tilstand. Han skriver, at han er gammel og syg, har „miserable Ben“ og har ikke

andet at leve af, end den Ubetydelighed, som gode Medmennesker har tillagt ham. Paa Grund af Sygdommen er han nødt til at holde Tjenestepige — hans Hustru var nemlig død i Juni 1800 — og han har stiftet Gæld i Haab om at faa Legatportionen. Han gaar nu paa Gravens Rand, og hvis han ikke inden kort Tid faar noget, er alt ude for ham, og han maa da „aus Mangel krepiren“. — Forhaabentlig har dette Nødraab gjort sin Virkning.

Den gamle forarmede Mand døde den 9. September 1807 i Kasserer Bocks Gaard i Vestergade og blev faa Dage senere begravet ved Sognekirkens Nordside. Hans Bo var kun ubetydeligt og overtoges af hans eneste Søn, Branddirektør og Premierløjtnant Arent Johan Wilhelm Mincke i Roskilde.

(Se Dam & Schæffer: „De danske Apotekers Historie“, Kopi af Kerteminde Ap. Privil. i Rigsarkivet og Kerteminde Købstads Legatprotokol.)

2. Da den evangelisk-kristelige Salmebog indførtes.

Den saakaldte Guldbergske Salmebog, der var tilvejebragt ved fælles Arbejde af den mægtige Kabinetsskretær Ove Høegh-Guldberg og Sjællands Biskop Ludvig Harboe, blev approberet ved kgl. Reskript af 2. Februar 1778 og derpaa indført i de danske Købstæder fra 1. Søndag i Advent 1783, hvorimod den aldrig — som oprindeligt paatænkt — blev indført paa Landet, hvor man bibeholdt den gamle Kingoske.

Under stigende Misfornøjelse med det Guldbergske Værk fik Biskop Balle i 1790 sat et Arbejde i Gang for at tilvejebringe en mere tilfredsstillende Salmebog. En nedsat Kommission med Biskoppen i Spidsen arbejdede hermed i 7 Aar, i hvilken Tid den holdt ikke mindre end 377 Møder. Den kunde da fremlægge det Værk, der betegnede sig selv som „Evangelisk-christelig Psalmebog til Brug ved Kirke- og Huus-Andagt“, men om hvilken en senere Tid har sagt, at den hverken var evangelisk eller kristelig. Den var paavirket af Tidens rationalistiske Retning, og en Mængde af de gamle Kærnesalmer var udvandede eller fladtraadte til Ukendelighed. Det mest kendte og typiske Eksempel herpaa er Omskrivningen af det gamle Brorsonske Vers:

„Gik alle Konger frem paa Rad
I deres Magt og Vælde,
De mægted ej det mindste Blad
at sætte paa en Nælde.“

I Kommissionens Affattelse blev det til følgende Linier:

„Og kom end alle Kongerne
I deres Pragt og Vælde,
Ej mindste Straa frembragte de,
Et Vink dem selv kan fælde.“

Ved kgl. Resolution af 13. April 1798 blev dog den nye Salmebogs Indførelse overladt til Menighedernes frie Valg. — Desuagtet opstod der flere Steder Vanskeligheder. Præsterne har vel som oftest foretrukket den nye, medens Menighederne holdt paa det overleverede og gammelkendte. Ogsaa i Kerteminde trak det sammen i den Anledning.

I 1801 var Jens Paludan-Müller — Digterens Fader — blevet Sognepræst i Byen. I Marts 1804 udsendte han som Cirkulære til Menigheden en „Indbydelse“ til Indførelse af den nye Salmebog. Da 83 bosiddende Husfædre med deres Underskrift tiltraadte Indbydelsen, skete Indførelsen 1. Søndag i Advent 1804. Imidlertid var der allerede paa dette Tidspunkt opstaaet Misfornøjelse med Foranstaltningen blandt Borgerne, og straks efter Juleheligdage, nemlig efter Aftensangstjenesten Søndag før Nytaar, blev adskillige af dem enige om at indgive Ansøgning til Sognepræsten om at faa den gamle Salmebog genindført ved Gudstjenesten. Under Samtalen kom flere og flere Borgere til udenfor Raadhuset, og de blev da enige om, at det var bedst at samles i dette, „dels fordi de ikke kunde rummes paa et Værtshus, dels fordi de holdt det for uanstændigt under Nydelsen af stærk Drik at tale om saa alvorlige Genstande paa slige Steder.“ — En af de tilstedeværende forlangte da hos Raadstuetjeneren Nøglen til Raadstuesalen, og han var straks villig til at aabne for dem, da han ikke tænkte sig noget ulovligt deri. Der blev da affattet en Henvendelse til Sognepræsten om Bibeholdelse af den gamle Salmebog; den underskrevs af de tilstedeværende og sendtes Præsten ved to Mænd, hvorpaa den (eller mulig en lignende Skrivelse) tredie Nytaarsdag af fire Udsendinge blev overbragt Fyens Biskop, den imponerende Prælat, Dr. theol. Peder Hansen. Denne forhandlede først mundtlig med dem og bad dem „bringe deres Medborgere Ønsket til Orden og Rolighed“. Han udtalte endvidere, at han vilde tilbageholde Indberetning til Kancelliet om deres usædvanlige Fremgangsmaade til næste Torsdag, hvis de Søndagen forud vilde underrette ham om Virkningen af hans Formaninger, „hvormed de, for deres Person overbeviste om Sandheden af det af mig (Biskoppen) foredragne og om den

evangelisk-christelige Psalmebogs ypperlige Indhold“, rejste hjem. — Mulig har den fremkaldte Overbevisning ikke været særlig stærk, mulig har de fire Udsendinge ikke faaet Held til ogsaa at bibringe deres Medborgere den — nok er det, Søndag den 6. Januar mødte atter 3 Mænd i samme Ærinde hos Biskoppen. Da der ikke kunde opnaas Enighed om den nye Salmebogs Indførelse, maatte Biskoppen affatte sin Indstilling til Kancelliet, en Skrivelse, der findes i Bispeembedets Kopibog for 9. Januar 1805, og som har baade Næb og Kløer. Det hedder heri, at naar hensees til den lange Betænkningstid fra Cirkulærets Udsendelse, og til at Salmebogen har været brugt fra 1. Søndag i Advent til Nytaarsaften uden Modsigelse, „maa man falde paa de Tanker, at Uoverensstemmelsen maa have sit Udspring fra nogle Roligheds Fjender Men da nu en Gæring iblandt den store Del ringere Almue er opkommen, Uoverensstemmelsen i Meningerne endog er gaaet over til Lidenskab . . .“, foreslaar Biskoppen en Afstemning over Sagen foretaget paa Raadhuset under Øvrighedens Ledelse.

Saavidt kom det dog ikke. Efter at Kancelliet havde indhentet yderligere Oplysninger om Sagen, blev den afgjort ved „Promemoria“ af 16. April 1805 saaledes, at „da Pluraliteten (o: Fler-tallet) af Husfædre efter de meddelte Oplysninger maa ansees en Gang at have samtykket i den nye Salmebogs Indførelse, saa kan den ikke nu afskaffes, men bør fremdeles bruges ved den offentlige Gudstjeneste i Kerteminde.“

Men samme Dag anmodede Kancelliets 1. Departement Amtmanden om at lade Sagen oplyse nærmere ved Forhør, særlig om den formentlig ulovlige Raadstuesamling. Dette Forhør holdtes af Byfoged Bluhme i Kerteminde den 27. Maj 1805, uden at der herved fremkom andet om det stedfundne Møde end det foran beskrevne. Der afhørtes 9 Personer (betegnende nok alle Haandværkere, og deraf var de 4 Skomagere). De hævdede, at „saavel under Forsamlingen paa Raadhussalen som ved dens Adskillelse herskede al mulig Orden“. — Ophavsmanden vidste ingen at angive; de troede ikke, at der kunde være det mindste ulovlige i at forsamle sig paa anstændig Maade paa Raadhussalen uden indhentet Tilladelse eller Indkaldelse, men fremtidig skulde slikt ikke ske. — Med denne Afbigt synes Kancelliet at have ladet sig nøje; det har i hvert Fald ikke været muligt at finde flere Aktstykker om Sagen.

3. Ildebranden i 1797 og dens Efterspil.

Naar „den røde Hane“ galer, det være sig i Byen eller paa Landet, gribes Menneskene altid af en Uhyggefølelse; ingen véd, hvor langt de hoppende Luer kan brede sig, hvornaar Ilden, den nyttige Tjener, opkaster sig til den vrede Herre. Men er det galt i vore Dage, trods al den Teknik, hvormed vi nu er rustede til at optage Kampen, saa var det tifold værre i gamle Dage, da Slukningsmateriellet var ringe og tarveligt, medens Bygningernes Bindingsværk og Straatage frembød de bedste Betingelser for Ildens hurtige Udbredelse. Derfor tilføjede man i alle gamle Dokumenter, hvor der er Tale om Foranstaltninger mod Ildebrand: „den Gud naadelig afvende“, eller lignende Vendinger, hvorigenem man vilde udtrykke, at Mennesket i Grunden var afmægtigt overfor Ildaandernes Magt.

Den første Begyndelse til Lovgivningsforanstaltninger mod Ildsvaade er for Fyens Vedkommende en „Brandordning for Købstæderne i Fyens Stift“, som den virksomme Stiftamtmand Chr. Schestedt lod udarbejde og fik stadfæstet af Christian den Sjette den 22. Februar 1737. — Der gives her i 6 Kapitler Forskrifter om Brandredskaber, om Brandmandskabet, om Ildsteder og Omgang med Ild og Lys, om Mandskabets Øvelser og om Forholdsregler under Brand, hvorhos et 7. Kapitel taler om Indretning af en Brandkasse, hvormed dog ikke er tænkt paa Brandforsikring, men derimod et Fond til Belønning for særlig Iver og Dygtighed ved Ildebrands Bekæmpelse samt til Kur og Pleje af Brandmænd og andre, som under Brandslukning led Skade paa Liv og Lemmer. Kassens Indtægter tilvejebragtes ved Bøder, som ikendtes af en „Brandret“, der omhandles i 8. Kapitel, og som skulde bestaa af Magistraten, Byfogden, Brandkaptajnen, Brandinspektøren og Brandassistenterne. Den skulde dels søge Ildens Aarsag opklaret, dels paadømme Forseelser af Mandskabet og Mangler ved Brandredskaberne.

En stor Del af denne „Brandordnings“ Forskrifter gik over i en „Forordning angaaende Brandvæsenet for Købstæderne i Danmark“, som udgik den 24. Januar 1761. Af dens 6. Kapitel: „Om de Vedkommendes Pligt og Funktion under Ildebrand“ faar man et levende Indtryk af den travle Virksomhed, der skulde udfoldes, naar der skete Brandalarm, en Virksomhed, der imidlertid var saa mangfoldig, at den saare let kunde slaa over i vildeste Forvirring. Vægterne skulde raabe „Brand, Brand“, støde i deres

Fløjter samt buldre paa Porte og Døre, Tamburen røre Trommen, og der skulde klemtes med Kirkeklokken; Bagere, Hyrekuske, Slagtere og Vognmænd skulde køre Vand til Brandstedet, alle andre Ejere af Heste og Vogne være ved Haanden for at bjerge Gods og bringe Vand; alle Indbyggere skulde stille fyldte Vandkar udenfor deres Døre, Garnisonen samle sig, Skorstensfejeren med alle sine Svende og Drengene „iligst til Ildebranden sig forføje“, og naturligvis skulde alt Brandmandskab møde og hver især udføre sit Hverv til Ildens Bekæmpelse.

Paa denne Baggrund vil man kunne danne sig en Forestilling om, hvorledes man greb Sagen an, da der om Eftermiddagen den 11. August 1797 ved Halvtre-Tiden meldtes Brand i Møller Christen Nielsens Baghus i Kerteminde Langedgade Nr. 32. (Ejendommen er en Del af nuværende Gade-Nummer 73; den daværende Nummering begyndte nemlig ved Langebro og fulgte Gadens Vestside, „Raadhussiden“, helt nordpaa for saa at vende og gaa tilbage langs Østsiden). Ilden opdagedes af Tjenestepigen, der skulde hente Brænde; den havde da godt fat paa Loftet, hvor der sad Hø. Hvorledes den var opkommen, blev ikke oplyst under Forhøret for Brandretten, der ikke synes at have interesseret sig synderlig for dette Punkt; Ejeren vidste intet derom, og hans Kone og Tjenestepigen var ikke klogere. Man har jo Lov at gætte paa Selvandtændelse i det ret friske Hø paa denne Aarstid; Kortslutning kendte man jo af gode Grunde ikke i de Tider. Men Branden var ret alvorlig, og hele Ejendommen nedbrændte. Da Vinden imidlertid var Sydøst, bar den fra den øvrige Del af Byen, og det var ogsaa et Held, at Branden opstod paa en Tid, hvor Folk hurtig kom tilstede. Man var endda ret godt rustet imod den; ikke alene havde man i Byen selv 3 Sprøjter til Raadighed, men der mødte ogsaa Sprøjter fra Omegnens 4 Herregaarde, Broløkke, Hverringe, Lundsgaard og Skovsbo, et Tegn paa, at Ilden eller vel navnlig Røgen har været synlig viden om. Det kunde ellers have set slemt ud, da de tilstødende Ejendomme alle var Bindingsværksbygninger og deres Bag- og Sidehuse havde Straatag. Man maatte da ogsaa gribe til saa kraftige Midler som Nedbrydning af Naboernes Huse. Fire Huse paa hver Side af Brandlidte blev dels derved, dels af Branden saa ødelagte, at Skaden paa dem ansattes til ialt 340 Rigsdaler, medens Brandstedet selv vurderedes til 600 Rdl. Skade. Men nu havde man imidlertid faaet gennemført Bygnings-Brandforsikring i alle danske Købstæder, saa den materielle Skade paa Ejendommene lod sig genoprette.

Efter Branden maatte man holde Brandvagt i 3 Dage, og Mandag den 14. August skulde saa Sprøjterne „proberes“, hvilket vel maa forstaas saaledes, at de skulde efterses, og mulige Beskadigelser af dem under Branden afhjælpes. Men ved denne Lejlighed udeblev ikke mindre end 12 Borgere, og for deres Vedkommende tegnede Efterspillet til at blive det alvorligste. Brandretten lod dem alle indstævne, men de allerfleste kunde anføre gyldige Undskyldningsgrunde, nogle Sygdom, andre, at de ikke var tilsagte. Guldsmed Bonne Bonnesen anførte, at han først for 8 Uger siden var flyttet til Byen, og at han ikke vilde tage Borgerkab, før det viste sig, om han kunde faa Næring nok, og saalænge han ikke var Borger, ansaa han sig ikke pligtig at møde, men desuden havde han forvredet sit ene Ben den Dag, Prøven skulde finde Sted. Hvilken af disse to Grunde Brandretten tillagde størst Vægt, faar man ikke at vide, men han blev i alt Fald frikendt. — Kun to af Synderne blev hængende i Retfærdighedens Garn. Den ene var Muremester Mads Thomasen, der Natten mellem Lørdag og Søndag blev bortvist fra Brandstedet af Byfogden, fordi han havde drukket saa meget Brændevin, at han ingen Nytte kunde gøre. Det ser herefter mærkeligt ud, at Byfogden om Mandagen kunde betro ham det Tillidshverv sammen med Tømrer Wilhelm Birkenfeldt at taksere Brandskaden, men ved denne Virksomhed kunde han altsaa godtgøre lovligt Forfald fra Sprøjteprøven. Imidlertid bar Øvrigheden ejheller dengang Sværdet forgæves, og hans altfor store Kærlighed til den ædle Brændevin kostede ham en Bøde paa en Rigsdaler.¹⁾ — Den anden Skyldige var Bager Hans Wendelbo, som, da Sprøjteprøven skulde foregaa, havde Ild i sin Bagerovn og ikke kunde forlade denne. Denne Undskyldning tog Brandretten dog ikke for

¹⁾ For at bøde lidt paa det uheldige Indtryk, som Læserne her har faaet af Muremester Mads Thomasen, bør det dog anføres, at han ogsaa har sat sig et andet Minde i Byens Historie. Det var nemlig ham, der i 1796 byggede det første Hus i „Friheden“, som den nordre Ende af Langegade endnu uofficielt kaldes (nuværende Nr. 54). „Hindsholms Port“, der dannede Langegades Afslutning mod Nord, stod dengang ved nuværende Peder Møllers Stræde, og Hjørnestedet Nr. 52 var Akcisebod, hvor enhver, der tilførte Byen Fødevarer o. desl. fra Landsiden, maatte betale Akcise (Konsumption). Navnet „Friheden“ betegner vel, at de, der boede udenfor Porten, var fritagne for Afgiften. — Efterhaanden som Bebyggelsen skred længere nord paa, flyttedes ogsaa Akciseboden ud ad, først til nuværende Nr. 111, senest til en Ejendom nord for Strandvejens Indmunding i Hindsholmsvejen. — Konsumtionen bortfaldt i 1850.

gode Varer, men fandt den ubevist og idømte derfor Bageren en Bøde paa 2 Mark.

Disse to Bøder var dog ikke det eneste positive Resultat af Branden. — Den brandlidte Møller købte nemlig endnu samme Aar sin Nabos, Snedker Jakob Hansens Ejendom Syd for sin egen og genopførte dem vel derpaa som en samlet Ejendom.

Karakteristisk for Tiden er det, at Begivenheden ikke med et Ord omtales i Fyens Stiftstidende. Redaktøren har vel ment, at Branden gennem mundtlig Beretning var saa vel kendt i Odense, at han ikke behøvede at fylde sit Blad med yderligere Meddelelser om den; overhovedet var lokale Nyheder ikke godt Stof for en habil Journalist i det 18. Aarhundrede, thi hvad man vidste i Forvejen, brød man sig ikke om at se paa Tryk som Fyld i Avisen. — Saa var det andet Odense-Blad, den saakaldte „Iverssens Avis“ eller „Fyens Avertissements Tidender“, som dets officielle Navn var, dog mere fremmeligt. I dette Blads Nr. 97 for Mandag den 14. August 1797 læser man følgende kortfattede Meddelelse: „I Kerteminde er i Løverdags 8 Steder afbrændte ved Hindsholm Porten. Anledning og de nærmere Omstændigheder vides her endnu ikke“ — — det var alt, hvad Læserne fik at vide derom, og saa var Meddelelsen jo endda ikke helt rigtig, da Branden allerede var om Fredagen, og de 8 Steder jo ikke brændte ganske og aldeles. Men yderligere fremkom ikke i nævnte Blad.

